

DZIENNIK

ZARZĄDU

Redakcja i administracja
ul. Pomorska 18.

Administracja czynna od godz. 9—12 wp.
Redakcja od godz. 2—3 po południu.

Prenumerata: Kwartalnie . Mk. 1000. —
Miesięcznie . „ 300. —

M. ŁODZI

Ogłoszenie: Wiersz nonparelowy (cztery szpalty na stronie) Mk. 75.—Przed tekstem Mk. 200.— za wiersz (dwie szpalty na stronie). Drobne 25 marek za wyraz. Najmniejsze ogłoszenie mk. 250.—

Cena egzemplarza 75 Marek

Nr 41. (157.)

Łódź, wtorek 3 października 1922 r.

Rok IV.

Dr. GUSTAW TAUBENSCHLAG.

Wywłaszczenie ziemi dla miast.

Uwagi do art. 26 ust. o reformie rolnej.

Wyłączenie z pod parcelacji rolniczej a samodzielna parcelacja dla miast.— Które jednostki mogą żądać wywłaszczenia i dla jakich celów? Określenie strefy interesów miejskich.— Ograniczenia ekspropriacyjne.— Parcelacja rolna w obrębie strefy terytorjalnej miejskiej.— Kolejność wykupu gruntów.— Wywłaszczenie majątków, czy poszczególnych parcel.— Skład komisji wywłaszczeniowych.— Brak ograniczeń obrotu ziemią w obrębie miasta.— Dekret o wywłaszczeniu a art. 26 ust. roln.

Sejm ustawodawczy w uchwale swojej z dnia 10 lipca 1919 r. w przedmiocie zasad reformy agrarnej poruszył w p. 5 inną jeszcze kwestję, pozostającą w bardzo luźnym związku ze wspomnianą reformą. Postanawia on mianowicie m. i., że „w pobliżu wielkich miast i ośrodków przemysłowych należy zabezpieczyć zapas ziemi dla tworzenia kolonij i ogrodów robotniczych, urzędniczych i t. p.“. Pomieszczenie obu tych spraw, zgoła odmiennych w uchwale i rezolucji sejmowej, miało niepożądane następstwa, bo oto w ustawie z 15 lipca 1920, zatytułowanej „ust. o wykonaniu reformy rolnej” znajdujemy jakby deum ex machina art. 26, dotyczący terytorjalnej ekspansji miast. Cały szereg niejasności lub wręcz sprzeczności płynie stąd właśnie, że problem wywłaszczenia ziemi dla miast potraktowany został przez ustawodawcę fragmentarycznie i że nie pomyślano nad koniecznością zastosowania w tym wypadku innych zgoła norm proceduralnych.

1) Już sam sposób „ulożenia” cytowanego artykułu w ustawie jest bardzo niefortunny. Art. 26 stanowi mianowicie część rozdziału III, zatytułowanego „Parcelacja”. Rozdział ten poświęcony jest szczegółowemu omówieniu, jak wywłaszczone obszary należy parcelować i zawiera wskazówki co do kwalifikacji osadników i warunków nabywania ziemi. Art. 24 — 26 tego rozdziału mówią m. i. o wyłączeniach z pod rolniczej parcelacji niektórych kompleksów jako to: z uwagi na wartość artystyczną i historyczną wznoszących się tam budynków, lub bogactwa naturalne (art. 24). Następnie O. U. Z. może zdecydować też wyłączenie części teryto-

niem wywłaszczonego „na cele gminne, społeczne i t. d.” (art. 25), wreszcie „pozostawienie” na cele rozszerzania się miast. (Art. 26). Tego rodzaju enclaves mogą być uwzględnione w planie parcelacyjnym rolnym i wyłączenia stanowią tego planu integralną część składową (Por: Art. 27, który powołując się na poprzednie artykuły, rozpoczyna się od słów: „Plan parcelacyjny obejmować będzie wreszcie...”)

Art. 26 pod takim kątem „widzenia” rozpatrywany daje możliwość zarezerwowania ziemi dla miast tylko pod postacią wyłączenia t. zn. tylko w związku z parcelacją rolną, podjętą skądinąd w sąsiedztwie miast na zas. art. 1 p. 1 — 6 i 8. 1) **Samodzielne** wywłaszczenie adhoc dla miast może być przeprowadzone wyłącznie na zasadzie p. 7 art. 1 ustawy; powoływanie się na art 26 jest tu zatem niewłaściwe. Rozporządzenie wykonawcze z 21/IX 1921 r. jest więc raczej wykonawczym przepisem do art. 1 p. 7, niż do art. 26. Główny U. Z. stanął jednak na innem stanowisku. Rzecz ma nie tylko znaczenie redakcyjne i formalne, ponieważ treść obu zacytowanych postanowień prawa nie jest bynajmniej identyczną. Analiza samego art. 26 nasuwa pozatem refleksje następujące:

2) Art. ten stanowi, że „grunty, położone w obrębie miast i osad przemysłowo-fabrycznych, oraz w sferze ich interesów” mają być pozostawione „tym miastom”. Drugi więc ustęp tego samego zdania przewiduje przydział gruntów wyłącznie dla gmin miejskich, podczas gdy pierwszy wspomina też o osadach, zatem o jednostkach administracyjnych o ustroju wiejskim. Ponieważ ustawa w swej introdukcji zaznacza, że jest wydana „w myśl uchwały Sejmu z dnia 10 lipca 1919 r.” więc wolno się na uchwałę tę, jako źródło prawa, w celu interpretacji ustawy powoływać. P. 5 zaś uchwały sejmowej mówi tylko o „wielkich miastach”. Natomiast § 6 rozporządzenia Prezesa Gł. U. Z. wymienia wyraźnie i gminy **wiejskie**, przyznając pozatem w § 2 i 6 nawet pewnym **związkom** i stowarzyszeniom mieszkaniowym prawo występowania o wykup ziemi. Wobec takiego chaosu trudniem jest rozstrzygnięcie, czy kryterium administracyjne (ustrój miejski), czy ekonomiczne (stopień uprzemysłowienia), czy inne jest decydującem.

3) Przed podobnym dylematem stajemy, jeśli spytamy, dla jakich celów, w imię jakich potrzeb ekspropriacja jest dopuszczalna. W ust. VII Rozwiązania sejmowej czytamy bowiem o przekazaniu miastom gruntów „na cele ich rozszerzania się, kolonie robotnicze, urzędnicze i t. p.”, w uchwale sejmowej (p. 5) o zabezpieczeniu zapasu ziemi „dla tworzenia kolonij i ogrodów robotniczych, urzędniczych i t. p.; art. 26 ustawy zaś mówi o pozostawieniu ziemi miastom „na cele ich rozszerzania się **oraz** na tworzenie kolonij dla robotników, **rzemieślników**, urzędników i t. p.”, zatem przeciwstawia już potrzeby mieszkaniowe dla wyszczególnionych i innych („i t. p.”) kategorii zrzeszeń uboższych sfer mieszczaństwa — potrzebom terytorjalnej ekspansji. Granice jej zaś mogą być bardzo szeroko nakreślone: obejmując zapotrzebowanie terenowe nie tylko dla różnych komunalnych przedsięwzięć w ścisłym znaczeniu (budowa szkół, szpitali miejskich, zakładanie zieleni), lecz także dla instytucyj rządowych, które mając w mieście swą siedzibę, przyczyniają się temsamem do jego rozbudowy, (stacje i urzędnictwa pocztowe, kolejowe, gmachy państwowe, koszar) wszystko to bowiem mieści się w elastycznym terminie ustawy: „rozszerzanie”.

Jak z jednej jednak strony art. 26 cz. 2 odnośnie do rozmiarów wywłaszczenia dalby się pogodzić z enuncjacją sejmową w tej materji, tak znowu z drugiej strony przepis powyższy pozostaje w sprzeczności z art. 1 p. 7 ustawy, na zasadzie którego wykupowi podlegają majątki „w sferze

oddziaływania interesów **mieszkaniowych** miejskich położone, zatem tylko dla celów, z mieszkalnictwem związanych, z **wykluczeniem wszystkich innych zamierzeń**. Wykładnia bowiem ekstensywna jest niedozwolona odnośnie do ustaw ograniczających, do rzędu których bezprzecznie należy ustawa rolna. Art. 1 jest zaś miarodajnym — jak wyluszczone w ust. 1) — tam, gdzie miasto z własnej inicjatywy, niezależnie od projektów agrarnych, wszczyną w swoim interesie akcję ekspropriacyjną. Rozporządzenie wykonawcze wnosi jednak nowe jeszcze elementy: oto w § 2 ust. 5 wymienia: „potrzeby **budowlane** i potrzeby mieszkaniowe ludności **oraz** tworzenie kolonij dla robotników” i t. d.; przeciwstawiając więc kolonie mieszkalne dla pewnych organizacji — indywidualnym potrzebom ludności, wprowadza jednocześnie ogólnikowy, niejasny termin: potrzeb „budowlanych”, który mógłby być rozumiany w sensie dopuszczalności wywłaszczenia dla zaspokojenia wszelkich potrzeb terenowych, w zakresie rozbudowy miejskiej w najszerszym ujęciu. § 2 rozp. wyk. nie neguje w tym względzie art. 26 cz. 2 ustawy, temsamem jednakowoż przeczy p. 7 art. 1, którego interpretacja dosłowna skłania do konkluzji, że miasta są w swej polityce ekspansywnej — ograniczone do sfery **wyłącznie** mieszkaniowej. Powołane czynniki winny co najrychlej te niedokładności usunąć; daloby się to trybem uproszczonym skutecznie drogą opracowania rozporządzenia, określającego taksatywnie, które potrzeby uznać należy za objęte ustawowym terminem: „rozszerzania się miasta” i dopuszczające przymusowy wykup gruntów podmiejskich. Podkreślić zaś wypada, że cały szereg innych jeszcze — prócz mieszkaniowych — nader ważnych interesów społecznych i ekonomicznych, oświatowych i administracyjnych — domaga się terenowego rozwiązania.

4) Rozporządzenie wyk. z dnia 21/IX 1921 r. odróżnia w postępowaniu ekspropriacyjnym dwa stadja, a mianowicie:

pierwsze — to **definitywne** określenie sfery interesów terytorjalnych miasta przez Gł. U. Z. (§ 2 rozp.) na podstawie wniosków, składanych przez gminę, lub współdzielnię mieszkaniową (?)

drugie — to wykup poszczególnych majątków, położonych w granicach tej strefy.

Rozp. wyk., wprowadzając we wszystkich wypadkach taki modus procedendi, mianowicie obowiązek ustalenia strefy przed przystąpieniem do właściwego wykupu — nie jest w zgodzie z art. 26 ustawy. Ustawa bowiem określa tylko a priori promień 15 km. dla m. Warszawy, co do innych miast jednak zastrzega pozostawienie gruntów „w miarę potrzeby (kaźdorazowej) i wedle określenia Głównego Urzędu Ziemińskiego”, nie wspominając jednak nic o odległości od centrum miasta, czyli że w zasadzie wszelkie dezyderaty terenowe mogą być zrealizowane, o ile będą tylko należycie umotywowane — przyczem geograficzne położenie wymaganego terenu jest obojętne. Przeciwno określaniu zaś strefy podnieść należy poza to następujące objeje:

a) ma ono znaczenie teoretyczne, ponieważ tendencje w ewolucji terytorjalnej miast, zwłaszcza większych, o charakterze przemysłowym, nie dadzą się co do swego kierunku na dalszą metę przewidzieć;

b) strefa taka tworzy rzadko geometryczną figurę pierścienia kołowego, ponieważ miasta o konfiguracji n. p. prostokątnej wykazują w swej linii podłużnej naturalnie znacznie większą odległość peryferji od centrum, niż w liniach poprzecznych, zatem w pierwszym kierunku pożądanym jest nieraz zabezpieczenie zapasu ziemi w innym, bo większym promieniu;

c) aproksymatywne określenie strefy, jako oparte na hipotezach, pozbawione jest znaczenia praktycznego, natomiast wywołuje nieuzasadnio-

ną panikę wśród okolicznych właścicieli ziemskich i osłabia ze zrozumiałych powodów w znacznej mierze intensywność wytwórczości rolnej;

b) Ustawa o ref. roln. rozróżnia dwie kategorie dóbr, podlegających wywłaszczeniu, a mianowicie dobra, wyliczone w p. 1 — 7 artykułu pierwszego, podlegają wykupowi w całości, dobra zaś, wymienione pod l. 8 tylko warunkowo i częściowo (art. 2), a mianowicie:

a) tylko majątki ponad 60, 180 wzgl. 400 ha,

b) po wydzieleniu części obszaru dla dotychczasowego właściciela (§ 18 Przep. wyk. do ust. roln., Dz. U. 88 ex 1920 poz. 557),

c) o ile nie stanowią typu gospodarstwa, wysoce uprzemysłowionego, względnie poświęconego wytwórczości nasiennej, hodowlanej lub rybnej.

Do grupy pierwszej zaliczone są m. i. majątki ziemskie, „znajdujące się w sferze oddziaływania interesów mieszkaniowych miejskich” (art. 1 p. 7), stoli art. 2, dotyczący wykupu majątków ze wskazanymi wyżej ograniczeniami, wymienia w p. a): „majątki, położone w okręgach przemysłowych i podmiejskich”, więc pozornie te same, co w p. 7 art. 1 wyszczególnione. Chcąc uniknąć sprzeczności, należałoby przyjąć że w drugim wypadku chodzi o majątki, położone wprawdzie w okręgach podmiejskich, lecz nie objęte strefą interesów mieszkaniowych i t. p., które zatem mają znaczenie w pierwszym rzędzie dla parcelacji rolnej, niepozostającej w żadnym związku z wykupem ziemi w interesie ludności miejskiej.

Dystynkcja ta jednak nie jest pozbawioną sztuczności. Niejasna redakcja powoduje, że istotna intencja ustawodawcy pozostała ukrytą; wątpliwości zaś potęguje m. i. ta jeszcze okoliczność, że w ustawie o wywłaszczeniu gruntów dla m. stoł. Warszawy z dn. 21 czerwca 1921 r. (Dz. U. № 88 poz. 386) wykup dozwolony jest tylko odnośnie do majątków, liczących ponad 28 ha (maksymalny obszar normalnego gospodarstwa — art. 27 cz. 2), wprowadza się zatem pewne ograniczenia, które przecież ustawa zasadnicza dla celów rozszerzania miast, zdaje się, że eliminuje.

In merito: podkreślić wypada, że ustanawianie a priori wspomnianych wyżej pod: a) — c) ograniczeń, mogłoby sparaliżować niejednokrotnie urzeczywistnienie najdonioślejszych zamierzeń komunalnych, uniemożliwiając n. p. wykup drobnej parceli właśnie ze względu na jej małe rozmiary (poniżej wywłaszczonego minimum art. 2 p. a, niezbędnej może dla celów regulacyjnych i budowlanych).

a) Rozwój terytorjalny miast może też utknąć na poważnych trudnościach, jeżeliby Gł. U. Z. przystąpił do parcelacji rolnej majątków, właśnie w strefie podmiejskiej położonych. W myśl art. 1 wszystkie grunty, wyliczone pod l. 1 — 8 (więc i p. 7) mogą być bowiem przeznaczone „na cele przeprowadzenia reformy rolnej” t. j. właśnie do parcelacji rolniczej. Chaotyczne pomieszanie dwóch różnych kwestji: reformy agrarnej i rozbudowy miast jest tu szczególnie jaskrawe. Bo jeżeli rozumiemy, że kolonizacja włościańska i powiększanie karłowatych gospodarstw odbywa się kosztem majątków, które straciły tytuł moralny do ochrony de strony państwa czy to ze względu na złą gospodarke, czy też na osobę posiadacza, który nabył majątek celem dalszej odprzedaży w chęci zysku, lub nie jest rolnikiem, czy też ze względu na zbyt duży obszar — to niezrozumiałem jest, czemu bliskość miasta ma wpływać na zakwalifikowanie jakiegoś majątku na rozparcelowanie między rolników. Położenie geograficzne jest natomiast momentem ważnym, o ile chodzi o rozszerzenie miast, których ekspansja jest ściśle uzależniona lokalnie od okolicznych warunków terytorjalnych, podczas gdy przydział ziemi dla małorolnych i rolników może być skuteczniejszy w jakiegokolwiek części, Rzeczypospolitej.

Ta kolizja mogłaby być rozwiązana przez postanowienie, że grunty podmiejskie należy w zasadzie od parcelacji rolniczej wyłączać, tworząc tam rolnicze jednostki gospodarcze wyjątkowo i dopiero po stwierdzeniu, że sąsiednie miasta nie zamierzają tych gruntów dla siebie wykupywać.

7) W art. 6 ustawy przewidziany jest wykup majątków prywatnych w pewnej kolejności; tego samego porządku należy też przestrzegać wg. § 5 rozp. wyk. i w postępowaniu ekpropriacyjnym na rzecz miast.

Ponieważ miasto graniczy często z kilku jednocześnie powiatami, a miarodajnym jest stan posiadania nieruchomości ziemskich w każdym powiecie odrębnie, przeto i kolejność wykupu będzie z natury rzeczy inną w poszczególnych okolicach podmiejskich. Pozatem system kolejności doprowadzi do wytworzenia się licznych enclave, nie stanowiących z obszarem miejskim jednego zwartego kompleksu terytorjalnego, a odcień oderwane i rozrzucone w znacznej nieraz odległości. Praktyczna wartość takiego desygnowania gruntów na rzecz miasta jest bardzo problematyczną.

Ponadto, ponieważ z p. 1 — 6 przydział ziemi dla miast może nastąpić tylko w drodze wyłączenia z pod rolniczej parcelacji, a samodzielna akcja wykupu może być wszczęta dopiero z p. 7, zatem w siódmym rzędzie, przeto miasto musiałoby czekać na wywłaszczenie aż do chwili, gdy zostanie udowodnionem, że w jego sferze interesów np. w promieniu kilkunastu kilometrów niema już majątków, kwalifikujących się do wykupu ze względu na znamiona p. 1 — 6, względnie, że już zostały one wszystkie rozparcelowane. Dlatego to m. st. Warszawa wyjednało dla siebie ustawę specjalną, uchylającą ową kolejność.

8) Wykup w celach agrarnych zasadniczo się różni od wywłaszczenia terenów w interesie komunalnym. Podczas gdy w pierwszym wypadku racjonalnym jest planowe zajęcie przymusowe i parcelowanie **całych** majątków, to w drugim akt ekpropriacyjny winien się ograniczyć do tej części tylko majątku, która do realizacji pewnych najaktualniejszych potrzeb miejskich jest niezbędna. Wszczywanie procedury wywłaszczeniowej odnośnie do całego kompleksu majątkowego ze względu na potrzebną tylko część jego obszaru — byłoby bardzo szkodliwym i nieprodukcyjnym marnowaniem żywośnych sił gospodarczych. Lecz zarówno ustawa, jak i rozp. pomija te momenty, mówiąc stale o wykupie „majątków” (t. zn.: całych kompleksów majątkowych). Tak łatwe w tej dziedzinie próby tendencyjnej dewastacji wielkiej własności należałoby jednak z góry unie możliwić wyraźnym postanowieniem prawnym.

9) Skład komisji, orzekających w sprawie wywłaszczenia ziemi na rzecz miast jest taki sam, jak w wypadku zajęcia gruntów dla celów, związanych z reformą rolną. Ustawodawca nie miał bowiem na uwadze odmiennej kompetencji i charakteru spraw załatwianych, odsyłając w tym względzie w rozp. wyk. en bloc do art. 6—22 ustawy. Władze municypalne mogą uczestniczyć na posiedzeniach tylko okręgowej komisji ziemskiej (§ 9 rozp.) w osobach swych przedstawicieli, którym przyznano jedynie rolę informatorów („celem udzielanie potrzebnych wyjaśnień”), pozbawiając ich zatem nawet głosu doradczego.

We wspomnianych komisjach zasiadają natomiast z głosem stanowczym: 6 członków z pośród rolników małej i wielkiej własności oraz robotników rolnych, natomiast ludność miejska żadnego niema delegata z prawami merytorycznych ingerencji, zatem nie posiada żadnego wpływu na ukształtowanie stosunków mieszkaniowych, wogóle budowlanych w mieście. Zważyć pozatem należy, że nietylko tereny, poza granicami miasta położone, lecz także majątki i grunty w **obrębie** miasta — mogą być objęte przymusowym wykupem. Fizjognomja gospodarcza terenów inną jest jednak

w. mieście, a inną poza miastem; w mieście przeważać będzie naturalnie typ parceli budowlanej. Pomimo tego skład komisji w tym wypadku nie ulega zmianie, uwzględniającej w wyższym stopniu warunki lokalne. Struktura komisji odpowiada zaś wyłącznie interesom agrarnym — mieszczaństwu natomiast, które tu jedynie i wyłącznie jest zainteresowane (właściciele nieruchomości, związek lokatorów) nie ma zagwarantowanego ani jednego mandatu.

10) W ścisłym związku z ustawą o reformie rolnej pozostaje wyprzedzająca ją ustawa z 2 sierpnia 1919 r. o upoważnieniu Rządu do wydania rozporządzenia normującego przenoszenie własności nieruchomości ziemskiej (Dz. P. 64 poz. 884). Na zasadzie art. 3, wydanego na podstawie powyższej ustawy rozporządzenia, żadna zmiana własności ziemskiej z wyjątkiem rustykalnej nie może nastąpić bez zgody Okręgowego Urzędu Ziemskiego. O. U. Z. zaś odmawia zezwolenia na przeniesienie prawa własności nieruchomości, jeżeliby to „uniemożliwiało lub ograniczało zastosowanie zasad reformy rolnej, uchwalonych przez Sejm Ustawodawczy w dniu 10 lipca 1919 r.,” zatem też wprowadzenie w życie p. VII Rezolucji lub odpowiadających mu w ustawie o reformie rolnej: artykułów 1 p. 7 i 26 (Okr. Rozp. Rady Ministrów z d. I/IX-1919 w Dz. U. 73 poz. 428).

Jednakowoż Przepisy wykonawcze z d. 12/IX 1919 (Monitor № 206) do cyt. wyżej Rozp. Rady Min. postanawiają w art. 1, że: „za nieruchomości ziemskie uważać należy tylko nieruchomości, położone poza obreębem miasta.” Skutkiem takiej, zresztą niczem nieuzasadnionej, a jednak autentycznej wykładni, miasto i urząd ziemski pozbawione są wszelkiego wpływu na działalność parcelacyjną i spekulacyjną w obreębie miasta, mimo że właśnie w jego granicach znajdują się znaczne obszary, które dla celów rozszerzania się, zakładania kolonji mieszkalnej i t. p., bardziej od innych, dalej położonych, są potrzebne ze względu na dogodności komunikacyjne i możliwość korzystania z urządzeń miejskich (kanalizacji, wodociągów, prądu elektrycznego).

Skup parcel budowlanych przez miasto mogłoby natomiast stworzyć zdrowy substrat do rozwinięcia racjonalnej polityki terenowej, wywołać obniżenie renty gruntowej, wykluczyć czynnik spekulacyjny i ułatwić finansowe rozwiązanie poważnych ekonomicznych trudności przy rozbudowie miasta.

Natomiast przejawiająca się już dziś dążność do lokowania kapitałów w nieruchomościach, rosnąca stale w miarę postępującej dewaluacji pieniądza i budzącego się ruchu budowlanego, wytworzy wielki popyt na ziemię w mieście; według znanych praw ekonomicznych następstwem tego zjawiska będzie znaczne podniesienie ceny targowej, a w konsekwencji osiągnięta cena ziemi przymusowo wywłaszczanej, która według ustawy ma wynosić połowę ceny targowej w ostatnich czasach, znaczną wysokość.

Unifikacja przepisów w tym kierunku jest zatem postulatem koniecznym, tembardziej że to nierówne traktowanie gruntów miejskich a podmiejskich niewątpliwie spowodowane jest przeoczeniem kodyfikatorów.

11) W końcu zastanówić się wypada w jakim stosunku do siebie pozostają: ustawy o wywłaszczeniu, a w szczególności na obszarze b. zaboru rosyjskiego obowiązujący Dekret z dnia 7/II 1919 r., a analogiczne przepisy o wykupieniu gruntów w ustawie o reformie rolnej.

Art. 1 cyt. Dekretu opiewa, że a) przymusowe wywłaszczenie nieruchomości oraz b) czasowe ich zajęcie, lub c) ustanowienie na nich służebności — nastąpić może „na użytek dróg żelaznych i innych dróg komunikacyjnych i lądowych wodnych oraz wszelkich urządzeń użyteczności

publicznej". Ustawa o reformie rolnej zaś głosi, że w planie parcelacyjnym uwzględnić należy:

a) art. 24 — przeprowadzenie dróg dojazdowych i polnych, sprostowanie granic, plan regulacyjny, zapewnienie zaopatrzenia nowej osady w wodę: (p. wyżej komunikacja pod c: ustanawianie służebności).

b) art. 25: „czy i które tereny winny być przeznaczone na szkoły rolnicze, cele społeczne — (p. wyżej: wywłaszczenie na użytek urządzeń użyteczności publicznej).

c) art. 25; „gminne, szkolne, kościelne, przemysłowe;“

d) pozostawienie miastom gruntów na cele ich rozszerzanie się“
art. 26.

Powierzchowne już zestawienie odpowiednich postanowień wykazuje, że obie ustawy niejednokrotnie będą miały ten sam zakres zastosowania. Podkreślić wypada, że ustawa rolną mówi wszędzie o parcelacji własności rustykalnej, a tylko w związku z tem przewiduje z jednej strony konserwację pewnych obiektów już istniejących, a służących innym celom społecznym i t. p., z drugiej jednak „przeznaczenie“ t. j. wydzielenie części wywłaszczonego obszaru i poświęcenie go dla stworzenia nowych instytucyj o charakterze publicznym (szkół, urzędów gminnych). Tylko ten ostatni wypadek jest najbardziej zbliżony do wywłaszczenia na użytek urządzeń użyteczności publicznej, przyczem formalnie różni się odeń tem, że realizacja możliwą jest w zasadzie tylko accessoryjnie, mianowicie w związku z podjętą już rolniczą parcelacją. Ustawa rolna sięga natomiast dalej, dopuszczając eksproprijację w interesie „rozszerzania miast“ nietylko w wypadkach, Dekretem o wywłaszczeniu objętych, bo — w braku norm przeciwnych — także tam, gdzie niema znamion „publicznej użyteczności“ (budowa domów mieszkalnych). Ścisłe rozgraniczenie jest nader trudne; przyczyna niejasności tkwi zarówno w ogólnikowym określeniu Dekretu, który nie podaje żadnego kryterjum dla ustalenia cechy publicznej użyteczności — jak i w powierzchownej stylizacji art. 24—26 Ust. Roln., która nawet nie waha się rozporządzać ziemią w celach „przemysłowych“: (art. 25). Są to koncepcje, zupełnie już odległe od reformy rolnej i w rezolucjach sejmowych wcale nie wspomniane.

Ustalenie linii demarkacyjnej między temi dwoma źródłami prawa jest nader ważne, bo obecny stan rzeczy kryje w sobie zarzewie sporów kompetencyjnych i konfliktów nietylko formalistyczno-prawnej natury, a pogwałcenie własności jest podstawą do unieważnienia wszystkich aktów i naraża zarówno państwo, jak strony na nieobliczalne straty.

Dekret o wywłaszczeniu daje znacznie większą rękojmię, że prawa właściciela ziemskiego nie zostaną pogwałcone. Wyższość jego w tej mierze znajduje wyraz m. i. w następujących przepisach prawnych:

1) Każde wywłaszczenie wymaga uprzedniego stwierdzenia, że służy celom użyteczności publicznej (§ 2). Dzieje się to *ex officio*, ponieważ chodzi tu nietylko o prywatne prawa subiektywne a o przełamanie zasady, nietykalności własności prywatnej, noszącej charakter publiczno—prawny. Rozpatrywanie istnienia tego warunku jest natomiast na zas. ustawy o ref. rolnej zbyteczne, zwłaszcza w wypadkach, gdzie właściciel, pod presją i z obawy otrzymania tylko połowy ceny szacunkowej „godzi się“ na zawarcie t. zw. „dobrowolnego“ układu.

2) Oszacowania majątku dokonywa Komisja Szacunkowa, w której reprezentowaną jest nietylko administracja, lecz i sprawiedliwość, przyczem uwzględniać należy wszelkie straty a nawet *lucrum cessans* właściciela. Komisji służy prawo wzywania ekspertów i badanie ich pod przysięgą (§ 10).

3) Odszkodowanie wypłacane jest natychmiast po uprawomocnieniu się orzeczenia w gotówce, w całości, bez jakichkolwiek potrąceń (§ 14).

Z powyższych względów własność tabularna dążyć będzie naturalnie do jaknajwiększego zacieśnienia kompetencyj Urzędów ziemskich i starać się będzie zawsze dowieść tezy, że Dekret o wywłaszczeniu nie został uchylony przez analogiczne postanowienia ustawy o reformie rolnej.

Dział sprawozdawczy.

Protokół.

30 (IV sesji), posiedzenia R. Miejskiej.

Łódź, dn. 12 września 1922 r.

Z powodu braku quorum posiedzenie nie odbyło się. Do godz. 8 min. 30 wiecz. przybyło 36 członków Rady Miejskiej.

Przewodniczący

(—) A. Remiszewski.

Prowadzący protokół (—) P. Rundo.

Protokół.

31 (IV sesji), w 2-gim terminie, zg. z art. 31 D. o S. M. posiedzenia Rady Miejskiej.

Łódź, dn. 16 września 1922 r.

Komplet radnych: 56. Obecnych radnych: 36.
Komplet członków Magistratu: 10. Obecnych członków Magistratu: 10.

Posiedzenie otworzył o godz. 8 m. 10 wiecz. zastępca przewodniczącego Rady Miejskiej, r. St. Rapalski, w obecności quorum (46 członków R. M.), zaprosiłszy do stołu prezydjalnego rr. sekretarzy A. Koziołkiewiczównę i F. Wójcika, następnie r. G. Praszkię, oraz sekretarza Prezydium R. M., p. P. Rundo do prowadzenia protokołu.

Przyjęto do wiadomości:

1. Oświadczenie przewodniczącego, iż z powodu niedojścia do skutku posiedzenia w 1-ym terminie, wyznaczonego na dz. 12 września r. b., posiedzenie obecne, jako w 2-im terminie, jest prawomocne bez względu na liczbę obecnych.

2. Zawiadomienia radnych: Chwalbińskiego, Marciniaka J., usprawiedliwiających nieobecność swą na dzisiejszem posiedzeniu.

Część I-a (ogólna):

Uchwalono:

I. W sprawie podwyższenia poborów pracowników miejskich wzgl. mnożnika na mies. lipiec i sierpień 1922 roku.

Rada Miejska, przychyłając się do wniosku Magistrata № 989 z dn. 5 września 1922 r. postanawia

1. podwyższyć, opierając się na § 1 dz. III Przepisów o uposażeniu pracowników miejskich m. Łodzi, wysokość mnożnika na mies. lipiec 1922 r. o 7 proc., t. j. do 2869 punktów, zaś na mies. sierpień 1922 r., o dalsze 21,66%, t. j. do 3490 punktów, oraz

2. wezwać Magistrat do wykonania tej uchwały.

II. W sprawie podwyższenia taryfy za przejazd tramwajami miejskimi.

Rada Miejska, przychyłając się do wniosku Magistrata № 968 z dn. 1 września 1922 r., postanawia

1. podwyższyć taryfę za przejazd tramwajami miejskimi:

a) dla osób dorosłych i wojskowych wyższych szarż do mk. 70.—

b) dla młodzieży szkolnej, dzieci i wojskowych niższych szarż do mk. 35.—

przezem wykupiony bilet do godz. 9 rano daje posiadaczowi prawo przesiąść się raz jeden w określonym kierunku bez osobnej dopłaty,

c) dla nauczycielstwa miejskich szkół powszechnych do mk. 60.—

d) za bilety miesięczne dla Zarządu Miejskiego do mk. 3000.—

e) za bilety miesięczne dla wszystkich innych instytucyj i osób prywatnych do mk. 14,000.—

f) za przejazd noeny do marek 230.—

g) za przejazd od godz. 10-cj do godz. 11.30 wiecz. do mk. 140.—

UWAGA I. Z powyższych biletów, z wyjątkiem biletów wymienionych w p. b) i d) pobiera się 10% na rzecz miasta.

UWAGA II. Z biletów dla dorosłych potrąca się mk. 15.— na fundusz renowacyjny.

UWAGA III. Taryfa powyższa obowiązuje od dnia 4-go września 1922 r., aż do odwołania.

UWAGA IV. Uzależnia się wprowadzenie nowej taryfy od przyjęcia przez Tow. Akc. Kol. Łódzkiej zobowiązania, że wszelkie inwestycje i renowacje, poczynione z t. zw. funduszu renowacyjnego nie będą traktowane jako inwestycje i renowacje, poczynione przez akcjonariuszów, t. j. w żadnym wypadku nie mogą podlegać wykupowi przez Magistrat przy ewentl. przejęciu tramwajów.

2. wezwać Magistrat do wykonania tej uchwały.

III. W sprawie wyasygnowania:

a) Romanowi Pasiewiczowi, b) Bolesławowi Siminowiczowi, c) Emilowi i Dorocie małż. Wilhelm, odszkodowania za grunty zajęte przez Magistrat na mocy dekretów wywłaszczeniowych z 19 lipca i 1 sierpnia 1921 r.

A. Rada Miejska, przychylając się do wniosku Magistratu № 795 z dn. 21 lipca 1922 r., postanawia

1. wyasygnować z funduszków miejskich, zgodnie z opinią k-sji szacunkowej z dn. 3 lipca 1922 r., Emilowi i Dorocie małż. Wilhelm, kwotę mk. 3,000,000.—, tytułem odszkodowania za zajęty przez Magistrat m. Łodzi pod przedłużenie ul. Nawrot plac ich, położony między ul. Nową i Zagajnikową, zawierający 7182 łokci kw. i oznaczony hip. № 1099-c.

2. wezwać Magistrat do wykonania tej uchwały.

B. Rada Miejska, przychylając się do wniosku Magistratu № 761 z dn. 14 lipca 1922 r., postanawia

1. wyasygnować z funduszków miejskich, zgodnie z opinią k-sji szacunkowej z dn. 28 czerwca 1922 r., a) Romanowi Pasiewiczowi, pełnomocnikowi suke. Pasiewicza, kwotę mk. 663,750.— i b) Bolesławowi Siminowiczowi, pełnomocnikowi małż. Rokickich, kwotę mk. 475,200.— tytułem odszkodowania za zajęte przez Magistrat m. Łodzi pod przedłużenie ul. Okrzei place ich, położone przy tejże ulicy (1056 + 1475 łokci kw.) po cenie mk. 450.— za łokieć kwadratowy

2. wezwać Magistrat do wykonania tej uchwały.

IV. W sprawie przystąpienia do przebudowy mostu przez rzekę Łódkę na szosie Brzezińskiej.

Rada Miejska, przychylając się do wniosku Magistratu № 847 z dn. 1 sierpnia 1922 r., postanawia

1. przystąpić do przebudowy mostu przez rzekę Łódkę na szosie Brzezińskiej z drewnianego na żelbetonowy, kosztem mk. 6,509,200.—,

2. utworzyć, w związku z tem, w zamierzeniach skarbowych Zarządu m. Łodzi na r/adm. 1922 nową pozycję 1c, tyt. IV dz. V wydatków nadzwyczajnych — Budowa mostu na rzece Łódce na szosie Brzezińskiej — mk. 8,000,000.—,

3. wezwać Magistrat do wykonania postanowienia zawartego w p. 1 niniejszej uchwały.

V. W sprawie przeniesienia w stan spoczynku Bolesława Hedrycha, urzędnika nieetatowego Biura Ksiąg Stałej Ludności.

Rada Miejska, przychylając się do wniosku Magistratu № 642 z dn. 13 czerwca 1922 r., postanawia

1. opierając się na „Przepisach o odprawach i zabezpieczeniu emerytalnem pracowników miejskich i ich rodzin“, przenieść z dn. 1 lipca 1922 r. w stan spoczynku p. Bolesława Hedrycha, urzędnika nieetatowego Biura Ksiąg Stałej Ludności, oraz przyznać mu w drodze wyjątku, poczynając od tegoż dnia, rentę dożywotnią w wysokości poborów mie-

sięcznych urzędnika miejskiego XII kategorii (pensja zasadnicza łącznie z dodatkiem drożyznianym bez wszelkich innych dodatków),

2. wezwać Magistrat do wykonania tej uchwały.

VI. W sprawie wydzierżawienia przedsiębiorcy Beeherowi gruntu miejskiego na urządzenie pałarni gęsi

Do czasu nadesłania przez Magistrat właściwego wyjaśnienia — zdjąć sprawę z porządku dziennego.

VII. W sprawie udzielenia subsydjam Tow. „Lokator”.

Rada Miejska, w związku z wnioskiem Magistrata № 525 z dn. 17-go maja 1922 r., postanawia

1. przyznać Tow. „Lokator” w m. Łodzi tytułem subsydjum z funduszków miejskich na r/adm. 1922 kwotę mk. 500,000.—,

2. utworzyć w związku z tem w wydatkach dz. I tyt. V zamierzeń skarbowych Zarządu m. Łodzi na r/adm. 1922 — poz. 42 — Towarzystwo Lokator — mk. 500,000.—,

3. wezwać Magistrat do wykonania postanowienia zawartego w p. 1 niniejszej uchwały.

VIII. W sprawie udzielenia subsydjam Szkole Morskiej w Tezewie.

Rada Miejska, przychylając się do wniosku Magistrata № 526 z dn. 17 maja 1922 r., postanawia

1. przyznać Szkole Morskiej w Tezewie tytułem subsydjum z funduszków miejskich na r/adm. 1922 kwotę mk. 120,000.—,

2. utworzyć w zw. z tem w wydatkach dz. I tyt. V zamierzeń skarbowych Zarządu m. Łodzi na r/adm. 1922 poz. 43 — Szkoła Morska w Tezewie — mk. 120,000.—,

3. wezwać Magistrat do wykonania postanowienia zawartego w p. 1 niniejszej uchwały.

IX. W sprawie udzielenia subsydjum dla Koła Przyjaciół Związku Harcerstwa Polskiego przy XVIII drużynie w Łodzi

achylić właściwy wniosek Magistrata № 757 z dn. 14 lipca r. b.

X. W sprawie udzielenia subsydjum Tow. Opieki nad Ociemniałymi w Państwie Polskiem.

Rada Miejska, w związku z wnioskiem Magistrata № 633 z dn. 13 czerwca 1922 r. oraz właściwą petycją Tow. Opieki nad Ociemniałymi w Państwie Polskiem, postanawia

1. przyznać Tow. Opieki nad Ociemniałymi w P. P. w Warszawie jednorazowe subsydjum z funduszków miejskich na r/adm. 1922 w kwocie mk. 500,000.—,

2. utworzyć w związku z tem w zamierzeniach skarbowych Zarządu m. Łodzi na r/adm. 1922 w wydatkach dz. I, tyt. V nową pozycję 52— Tow. Opieki nad Ociemniałymi w Państwie Polskiem — mk. 500,000.—,

3. wezwać Magistrat do wykonania postanowienia zawartego w p. 1 niniejszej uchwały.

XI. W sprawie udzielenia subsydjum a) Domowi Starców i Kalek Chrześc. Tow. Dobroczynności, b) Przytułkowi Starców i Kalek Żydowskiego Tow. Dobr., c) Przytułkowi Ewangelickiemu Idjotów i Epileptyków, d) Przytułkowi Starców i Kalek (bapt.), e) Łódzkiemu Żydowskiemu Domowi Starców im. Konstadt.

Rada Miejska, przychylając się do wniosku Magistrata № 732 z dn. 7 lipca 1922 r., postanawia

1. przyznać z dn. 1 lipca 1922 r. subsydja z funduszków miejskich następującym instytucjom dobroczynnym:

a) Domowi Starców i Kalek Chrz. Tow. Dobr. mk. 1,276,800.—,

b) Przytułkowi Starców i Kalek Żyd. Tow. Dobr. mk. 120,455.—,

c) Przytułkowi Ewangelickiemu Idjotów i Epileptyków mk. 265,000.—,

d) Przytułkowi Starców i Kalek (bapt.) mk. 84,320.—,

e) Łódzk. Żyd. Domowi Starców im. Konstadt mk. 289,090.—

2. utworzyć w związku z tem w wydatkach tyt. V dz. I zamierzeń

skarbowych Zarządu m. Łodzi na r/adm. 1922 nowe pozycje: 45 (jak w p. a), 46 (jak w p. b), 47 (jak w p. c), 48 (jak w p. d), 49 (jak w p. e),

3. wypłacić subsydia z funduszków miejskich tylko tym instytucjom, które zgodzą się na zawarcie z Magistratem m. Łodzi umowy według wzoru opracowanego przez Wydz. Op. Społ.,

4. wezwać Magistrat do wykonania postanowień, zawartych w pp. 1 i 3 niniejszej uchwały.

XII. W sprawie udzielenia subsydjum Zarządowi Koła Bałuckiego Polskiej Macierzy Szkolnej.

Rada Miejska, przychyliając się do wniosku Magistratu № 730 z dn. 7 lipca 1922 r., postanawia:

1. adzielić Zarządowi Koła Bałuckiego Polskiej Macierzy Szkolnej jednorazowego subsydjum z funduszków miejskich w wysokości mk. 200,000.—

2. utworzyć w związku z tem w wydatkach zamierzeń skarbowych Zarządu m. Łodzi na r/adm. 1922 w dz. I tyt. V poz. 44 (nową)—Koło Bałuckie Polskiej Macierzy Szkolnej — mk. 200,000.—

3. wezwać Magistrat do wykonania postanowienia zawartego w p. 1 niniejszej uchwały.

XIII. W sprawie udzielenia subsydjum Internatowi im. B. Borochowa.

Rada Miejska, w związku z wnioskiem Magistratu № 815 z dn. 25 lipca 1922 r., postanawia,

1. przyznać internatowi im. B. Borochowa w Łodzi subsydjum z funduszków miejskich w wysokości mk. 207,000.—

2. utworzyć w związku z tem w Zamierzeniach Skarbowych Zarządu m. Łodzi na r/adm. 1922 poz. 36b (nową) dz. I tyt. V wydatków—Internat im. B. Borochowa—mk. 207,000.—

3. wezwać Magistrat do wykonania postanowienia zawartego w p. 1 niniejszej uchwały.

XIV. W sprawie udzielenia subsydjum Tow. „Kropla Mleka w Łodzi”.

Rada Miejska, przychyliając się do wniosku Magistratu № 816 z dn. 25 lipca 1922 r., postanawia

1. wypłacać Tow. „Kropla Mleka w Łodzi” tytułem subsydjum z funduszków miejskich po marek 200,000.— miesięcznie, poczynając od dnia 1 Lipca 1922 r.,

2. utworzyć w związku z tem w Zamierzeniach Skarbowych Zarządu m. Łodzi na r/adm. 1922 w wydatkach tyt. V dz. I poz. 51 (nową) — Towarzystwo „Kropla Mleka” mk. 1,200,000.—

3. wezwać Magistrat do wykonania postanowienia zawartego w p. 1 niniejszej uchwały.

XV. W sprawie naprawy i ochrony bruków i chodników

zgodnie z propozycją wnioskodawcy r. Rapalskiego — zdjąć sprawę z porządku dziennego.

XVI. W sprawie odpowiedzi Magistratu na interpelację r. Rapalskiego i tow. w przedmiocie zakupu kamienia polnego

nie przyjąć do wiadomości właściwej odpowiedzi Magistrata.

XVII. W sprawie referatu komisji skarbowej i do spr. ogólnych w przedmiocie złożenia na plenum R. M. sprawozdania Magistrata z tymczasowych pertraktacji odnośnie utworzenia nowego konsorcjum dla eksploatacji tramwajów (w zw. z wł. post. R. M. z dn. 4 kwietnia 1922 r.)

wobec wznowienia pertraktacji z Tow. Akc. Kol. El. Łódzkiej — odroczyć rozpatrywanie sprawy.

Część II-a (budżetowa).

Na porządku dziennym obrady nad zamierzeniami skarbowymi Zarządu m. Łodzi na r/adm. 1922.

Przewodnictwo obejmując r. A. Remiszewski.

Uchwalono:

I. W sprawie uproszczenia obrad budżetowych.

Rada Miejska w związku z wnioskiem Prezydja postanawia:

1. rozesłanie zamierzeń skarbowych Zarządu m. Łodzi na r. 1922 wraz ze zmianami wniesionymi przez K-sję Skarbową — uznać za 1-c czytanie,

2. po wystuchaniu referatu prezydenta o całokształcie budżetu — przystąpić do 2-go czytania w trybie zwykłym, przy czym w obradach nad poszczególnymi zgłoszonymi wnioskami mogą zabierać głos jeden mówca — za, i jeden — przeciw; czas trwania tych przemówień — maksymalnie 5 minut.

UWAGA: po akończeniu czytania każdego działu następuje debata ogólna, przy czem przedstawicielowi frakcji, zyczącej sobie wziąć udział w dyskusji przysługaje prawo przemawiania maximum 5 minut.

3. Po akończeniu 2-go czytania następuje debata generalna, w której biorą udział mówcy generalni, wyznaczeni przez poszczególne ugrupowania radzieckie, w liczbie po 2-ch od każdego ugrupowania; czas trwania pierwszego przemówienia — maximum 30 min., drugiego — 15; o ile drugi mówca zrzeka się głosu, pierwszymu przysługaje prawo przemawiania min. 45.

4. Po akończeniu debaty generalnej następuje 3-ie czytanie, w czasie którego zgodnie z regalaminem obrad dyskusja dopuszczalna jest jedynie nad wnioskami popartymi podpisami 10-ciu członków R. M. Przemawiają — jeden mówca za i jeden — przeciw; czas trwania tych przemówień 5 min.

5. Po 3-iem czytaniu głosowanie nad przyjęciem lub odrzuceniem budżetu en bloc.

II. W sprawie zamierzeń skarbowych dz. I. — Wydz. Prezydjalnego —

a) ustalić w 2-iem czytaniu w wydatkach dz. I — Wydz. Prezydjalny —

Tyt. I — Pensje —

poz. 1 — mk. 33.105.000.— (zwycz.)
 poz. 2 — mk. 547.402.333.— (zwycz.)
 i mk. 19.000.000.— (nadzw.) dodając punktu (nowy) — K-tet Rozdziału Chł. i Mąki — mk. 8.415.000.— (zwycz.), poz. 3 — mk. 627.357.876.— (zwycz.), poz. 4 — mk. 66.348.863.— (zwycz.), poz. 5 — mk. 597.181.711.— (zwycz.), ogółem w kwocie mk. 1.871.395.783.— (zwycz.) i marek 19.000.000.— (nadzw.).

Tyt. II — wydatki administrac. —

poz. 1 — mk. 600.000.— (zwycz.),
 poz. 2 — mk. 1.650.000.— (zwycz.),
 poz. 3 — mk. 3.500.000.— (zwycz.),
 poz. 4 — odroczyć do najbliższego posiedzenia Rady Miejskiej poz. 5 — mk. 3.500.000.— (zwycz.), poz. 6 — mk. 750.000.— (zwycz.), poz. 7 — mk. 7.725.000.— (zwycz.).

Tyt. III — Wydatki reprezentac. —

poz. 1 — mk. 750.000.— (zwycz.),
 poz. 2 — mk. 750.000.— (zwycz.),
 poz. 3 — mk. 5.000.000.— (zwycz.),
 poz. 4 — mk. 1.848.356.— (zwycz.),
 ogółem więc w kwocie marek 8.348.356.— (zwycz.).

Tyt. IV — Wydatki związane z utrzymaniem wszystkich pracowników miejskich —

poz. 1 — mk. 6.000.000.— (zwycz.),
 poz. 2 — mk. 3.000.000.— (zwycz.),
 poz. 3 — mk. 5.000.000.— (zwycz.),
 poz. 4 — mk. 10.000.000.— (zwycz.),
 poz. 5 — (nowa) — Składki na rzecz Kasy Chorych m. Łodzi — mk. 110.000.000.— (zwycz.), ogółem więc kwocie mk. 134.000.000.—

Tyt. V — Subsydja —

odroczyć do najbliższego posiedzenia R. M.

Tyt. VI (nowy) —

ustalenie odroczyć do najbliższego posiedzenia Rady Miejskiej.

b) wnioski rr. Helmana, Hilszera, Adamskiego, Rapalskiego, Praszkiere, Holenderskiego, Lichtensteina, Magistratu m. Łodzi oraz petycję Łódz-

kiej Orkiestry Filharmonicznej — przekazać k-sji skarbowej z poleceniem zajęcia stanowiska na najbliższym posiedzeniu Rady Miejskiej.

c) następujący wniosek r. Adamskiego:

„Wezwać Magistrat do zaprenumerowania „Kurjera Łódzkiego” dla Zarządu Miejskiego w tej samej ilości egzemplarzy, co i „Głos Polski”.

d) następujący wniosek r. Rapalskiego:

„Rada Miejska protestuje przeciwko nakładaniu przez Rząd na samorządy ciężarów finansowych, związanych z wyborami do Sejmu i Senatu”.

III. W sprawie zamierzeń skarbowych dz. III — Wydz. Oświaty i Kultury —

a) ustalić w 2-iem czytaniu w wydatkach dz. III — Wydz. Oświaty i Kultury:

Tyt. I — Oddział Szkolnictwa —

A. Szkolnictwo Powszechne.

Wydatki wynikające z dobrowolnej inicjatywy miasta.

poz. 1 — mk. 197.100.000.— (zwycz.), poz. 2 — mk. 16.514.760.— (zwycz.), poz. 2-a (nowa) — ustalenie odroczyć do najbliższego posiedzenia R. M., poz. 3 — mk. 2.626.000.— (zwycz.), poz. 4 — mk. 20.532.971.— (zwycz.), poz. 5 — mk. 7.447.145 (zwycz) poz. 6 — mk. 5.523.550.— (zwycz.), poz. 7 — mk. 700.000.— (zwycz.), poz. 8 — mk. 4.700.000.— (zwycz.), poz. 9 — mk. 2.000.000.— (zwycz.),

B. Średnie Zakłady Naukowe —

poz. 10 — mk. 39.822.090.— (zwycz.)
poz. 11 — mk. 32.274.435.— (zwycz.)

C. Zakłady Pedagogiczne —

poz. 12 — mk. 27.746.135.— (zwycz.),
Poz. 13 — mk. 6.067.445.— (zwycz.),
Poz. 14 — mk. 100.000.— (zwycz.),
Poz. 15 — mk. 21.469.840.— (zwycz.),
Poz. 16 — mk. 300.000.— (zwycz.),

D. Doksztalcające szkoły zawodowe —

poz. 17 — mk. 25.969.289.— (zwycz.),
poz. 18 — mk. 2.232.000.— (zwycz.),

E. Higiena szkolna —

poz. 19 — mk. 18.015.360.— (zwycz.),
poz. 20 — mk. 11.039.110.— (zwycz.),
poz. 21 — mk. 200.000.— (zwycz.).

F. Różne —

poz. 22 — mk. 60.000.— (zwycz.),
poz. 23 — mk. 1.500.000.— (zwycz.),
poz. 24 — mk. 424.984.— (zwycz.),
poz. 25 — mk. 3.000.000.— (zwycz.),
poz. 26 — (nową) — Szkoła pracy — mk. 5.350.000.— (zwycz.).

Tyt. II — Oddział obowiązku szkolnego —

poz. 1 — mk. 40.000.— (zwycz.),
ogółem więc w kwocie mk. 40.000.— (zwycz.).

Tyt. III — Oddz. Kultury i Oświaty Pozaszkolnej —

poz. 1 — mk. 5.457.800.— (zwycz.),
poz. 2 — mk. 61.545.760.— ("),
" 3 — mk. 300.000.— ("),
" 4 — mk. 50.000.— ("),
" 5 (nową) — Książnica Publiczna — mk. 6.250.000.— (zwycz.),
ogółem więc w kwocie m. 73.603.560.— (zwycz.).

Tyt. IV — Teatr Miejski —

poz. 1 — mk. 75.863.853.— (zwycz.),
poz. 2 — mk. 7.141.500.— ("),
" 3 — mk. 13.233.495.— ("),
" 4 — mk. 75.000.— ("),
" 5 — mk. 12.200.000.— ("),
" 6 — mk. 9.753.437.— ("),
ogółem w kwocie mk. 118.267.285.— (zwycz.).

b) wniosek r. Drabarka do tyt. I poz. 2-a — przekazać k-sji skarbowej z poleceniem zajęcia stanowiska na najbliższym posiedzeniu Rady Miejskiej.

IV. W sprawie zamierzeń skarbowych dz. IV — Wydz. Opieki Społecznej —

a) ustalić w 2-iem czytaniu w wydatkach dz. IV-ty — Wydz. Opieki Społecznej:

Tyt. I — Świadczenia dla biednych —

poz. 1	-- mk.	432.000.—	(zwyucz.),
poz. 2	-- mk.	660.000.—	("),
" 3	-- mk.	61.200.—	("),
" 4	--	odroczyć do najbliższego posiedzenia Rady Miejskiej,	poz.
5	-- marek	150.000.—	(zwyucz.),
poz. 6	-- mk.	60.000.—	("),
" 7	-- mk.	500.000.—	("),
" 8	-- mk.	4.284.000.—	(");
" 9	-- mk.	5.000.000.—	(").

Tyt. II — Tanie Kuchnie —

p. 1	-- mk.	35.115.000.—	(zwyucz.),
poz. 2	-- mk.	360.000.—	("),
ogółem w kwocie mk. 35.475.000.— (zwyucz.).			

Tyt. III —

poz. 1	-- mk.	42.640.250.—	(zwyucz.),
poz. 2	-- mk.	1.055.400.—	("),
" 3	-- mk.	4.300.000.—	("),
" 4	-- mk.	1.897.200.—	("),
" 5	-- mk.	1.752.000.—	("),
ogółem w kwocie mk. 51.644.850.— (zwyucz.).			

b) wniosek Magistratu № 910 z dn. 18 sierpnia 1922 r. w sprawie wprowadzenia zmian do poz. 4-b tyt. I przekazać k-sji skarbowej z poleceniem zajęcia stanowiska na najbliższym posiedzeniu R. M.

V. W sprawie zamierzeń skarbowych dz. V — Wydział Budownictwa:

ustalić w 2-iem czytaniu w wydatkach dz. V — Wydział Budownictwa:

Tyt. I —

poz. 1	-- mk.	700.000.—	(zwyucz.),
ogółem w kwocie mk. 700.000.— (zwyucz.).			

Tyt. II — Oddz. Budownictwa —

poz. 1	-- mk.	500.000.—	(nadm.),
poz. 2	-- mk.	5.000.000.—	("),
" 3	-- mk.	300.000.—	("),
" 4	-- mk.	2.500.000.—	("),
" 5	-- mk.	4.500.000.—	(zwyucz.),
" 6	-- mk.	2.000.000.—	("),
" 7	-- mk.	13.000.000.—	(nadm.),
" 8	-- mk.	45.006.000.—	(zwyucz.),

(ustalając podpozycję 8 a w sumie mk. 15.000.000.—, 8-b mk. 1.046.000.—, 8-c -- mk. 5.000.000.—, 8-d -- mk. 5.660.000.—, 8 e -- mk. 18.800.000.—), poz. 9 -- mk. 30.000.000 — (zwyucz.), ogółem w kwocie mk. 81.506.000.— (zwyucz.) i mk. 21.800.000.— (nadm.).

Tyt. III — Oddz. Brukarski —

p. 1	-- mk.	5.000.000.—	(zwyucz.),
poz. 2	-- mk.	85.000.000.—	("),
" 3	-- mk.	4.806.000.—	("),
" 4	-- mk.	180.000.000.—	("),
" 5	-- mk.	45.800.000.—	("),
" 6	-- mk.	3.000.000.—	("),
" 7	-- mk.	10.000.000.—	("),
" 8	-- mk.	3.000.000.—	("),
" 9	-- mk.	1.000.000.—	("),
" 10	-- mk.	1.500.000.—	("),
" 11	-- mk.	5.000.100.—	("),
ogółem w kwocie mk. 344.106.100.— (zwyucz.).			

Tyt. IV — Oddz. Kanalizacji —

poz. 1	-- mk.	3.000.000.—	(zwyucz.),
i 18.000.000.— (nadm.), (dodając punkt 1-c (nowy) — Budowa mostu przez rzeką Łódkę na szosie Brzezińskiej mk. 8.000.000.— (nadm.);			
poz. 2	-- mk.	8.000.000.—	(zwyucz.),
i mk. 8.000.000.— (nadm.), poz. 3			
— mk. 5.000.000.— (zwyucz.), i mk. 100.000.000.— (nadm.), poz. 4—mk. 29.000.000.— (zw.), ogółem w kwocie mk. 45.000.000.— (zwyucz.), i marek 126.000.000.— (nadm.).			

Tyt. V — Oddz. Wodociągów —

poz. 1	-- mk.	10.000.000.—	(nadm.),
poz. 2	-- mk.	100.000.000.—	("),
ogółem w kwocie mk. 110.000.000.— (nadm.).			

Tyt. VI — Oddz. Pomiarów —

p. 1	-- mk.	4.837.600.—	(zwyucz.),
poz. 2	-- mk.	4.000.000.—	(nadm.),
" 3	-- mk.	4.000.000.—	("),
ogółem mk. 4.837.600.— (zwyucz.), i mk. 8.000.000.— (nadm.).			

Tyt. VII — Oddz. Zabudowy Miasta —

p. 1	-- mk.	2.000.000.—	(zwyucz.),
poz. 2	-- mk.	200.000.—	("),
ogółem w kwocie mk. 2.200.000.— (zwyucz.).			

Tyt. VIII — Inspekcja przedsiębiorstw miejskich —

poz. 1 — mk. 600.000.— (zwycz.),
ogółem w kwocie mk. 600.000.— (zw.)

Tyt. IX — Oddz. budowy tramwajów podmiejskich —

p. 1 — mk. 2.060.000.— (zwycz.),
Poz. 2 — mk. 515.000.— ("),
„ 8 — mk. 3.121.210.— (nadm.),
„ 4 — mk. 48.484.848.— ("),
ogółem w kwocie mk. 2.575.000.—
(zwycz.) i mk. 51.608.058,— (nadm.)

Tyt. X — Skład Główny Wydz. Budownictwa —

p. 1 — mk. 50.000.000.— (zwycz.)
Poz. 2 — mk. 18.000.000.— ("),
„ 3 — mk. 13.000.000.— ("),
„ 4 — mk. 5.000.000.— ("),
ogółem mk. 86.000.000.— (").

Tyt. XI — Inwestycje miejskie —

p. 1 — mk. 100.000.000.— (nadm.),
Poz. 2 — mk. 30.000.000.— ("),
„ 3 — mk. 30.000.000.— ("),
„ 4 — mk. 25.000.000.— ("),
„ 5 — mk. 300.000.— ("),
„ 6 — mk. 500.000.— ("),
„ 7 — mk. 300.000.— ("),
„ 8 (nową) — Budowa budynku na pomieszczenie Miejskich warsztatów reparacyjnych przy ul. Łąkowej 32 — mk. 1.806.500.— (nadm.),
poz. 9 (nową) — Budowa gmachów szkolnych — mk. 206.000.000.— (nadm.),
poz. 10 (nową) — Budowa szaletu w parku 3-go maja — mk. 200.000.— (nadm.),
poz. 11 — (nową) — Budowa łaźni ludowej — mk. 90.000.000.— (nadm.)
poz. 12 (nową) — Budowa szklarni w Miejskim Zakładzie Hodowlanym przy ul. Brzezińskiej № 57-a mk. 1.820.000.— (nadm.),
ogółem w kwocie marek 485.928.500.— (nadm.).

Tyt. XII — Cegielnie Miejskie —

p. 1 — mk. 4.000.000.— (zwycz.),
poz. 2 — mk. 4.000.000.— ("),
ogółem w kwocie mk. 8.000.000.—
(zwycz.).

Zestawienie.

Tyt.	Z W Y C Z.		N A D Z W.	
	Mk.	f.	Mk.	f.
I	700.000	—	—	—
II	81.506.000	—	21.300.000	—
III	344.106.100	—	—	—
IV	45.000.000	—	126.000.000	—
V	—	—	110.000.000	—
VI	4.837.600	—	8.000.000	—
VII	2.200.000	—	—	—
VIII	6 00.000	—	—	—
IX	2.575.000	—	51.608.058	—
X	86.000.000	—	—	—
XI	—	—	484.106.500	—
XII	8.000.000	—	—	—
mk. 575.524.700		—	801.012.558	—

Z powodu spóźnionej pory przewodniczący o godz. 2 min. 35 w nocy zamyka posiedzenie.

Przewodniczący:

(—) St. Rapalski.

(—) A. Remiszewski.

Prowadzący protokół: (—) P. Rundo.

Protokół.

32 (IV sesji) posiedzenia R. Miejskiej.
Łódź, dn. 20 września 1922 r.

Z powodu braku quorum posiedzenie nie odbyło się. Do godz. 8 min. 20 wiecz. przybyło 27 członków Rady Miejskiej.

Przewodniczący

(—) A. Remiszewski.

Prowadzący protokół (—) P. Rundo.

Protokół.

38 (IV sesji) posiedzenia R. Miejskiej.
Łódź, dn. 23 września 1922 r.

Posiedzenie Rady z powodu nieobecności Magistratu, wezwanego telegraficznie do Warszawy nie odbyło się.

Przewodniczący

(—) A. Remiszewski.

Prowadzący protokół (—) P. Rundo.

Protokół.

34 (IV sesji) posiedzenia R. Miejskiej.
Łódź, dn. 26 września 1922 r.

Z powodu braku quorum posiedzenie nie odbyło się. Do godz. 8 min. 40 wiecz. przybyło 35 członków Rady Miejskiej.

Przewodniczący (—) A. Remiszewski.
Prowadzący protokół (—) P. Rundo.

WŁADYSŁAW WCISŁO

b. referent Oddziału Podatkowego.

Sprawozdanie z działalności Oddziału Podatkowego Magistratu m. Łodzi w 3-leciu 1919/21.

I. Organizacja Oddziału Podatkowego.

Oddział Podatkowy Magistratu m. Łodzi stanowi autonomiczną jednostkę Wydziału Finansowo-Rachunkowego pod bezpośrednim kierownictwem ławnika Magistratu, który w zakresie spraw podatkowych posiada kompetencję przewodniczącego Wydziału. W sprawach zasadniczych, podlegających decyzji Magistratu, pierwszą instancją kolegjalną stanowi Delegacja Wydziału Finansowo-Rachunkowego, której przewodniczy wiceprezydent miasta.

Ławnikiem-decernentem Oddziału Podatkowego był w początkach okresu sprawozdawczego inż. Jeremjasz Klocman, który w czerwcu roku 1920 powołany został na miejsce ustępującego wiceprezydenta J. Fattersona. Kompetencje decernenta powierzono tymczasowo referentowi Wydziału p. F. Waszkiewiczowi.

W listopadzie 1920 r. stanowisko decernenta Wydziału objął p. Wienczyśław Badzian, zastępcą zaś ławnika do 1 sierpnia 1921 r. był referent Waszkiewicz, a od 1 sierpnia 1921 r. został nim kierownik biura Oddziału Podatkowego p. E. Richter.

W roku 1919 w Oddziale Podatkowym zatrudnionych było 65 pracowników, w r. 1920 — 65, w r. 1921 — 76.

Oddział Podatkowy początkowo podzielony był na trzy sekcje, a od

1 sierpnia 1921 r. utworzono 4-tą wraz z 4 ma oddziałami: a, b, c i d.

Sekcja I obejmuje: podatek od widowisk i zabaw, podatek sylwestrowy, podatek gruntowy i szacunkowy, podatek od obrotu, podatek od psów, podatek od piwa, podatek mieszkaniowy i opłatę za prawo jazdy po mieście.

Niezależnie od tego do Sekcji I-ej należą: registratura, archiwum, kancelaria, sprawy gospodarcze i t.p.

Sekcja II obejmuje: podatek od dochodu i podatek na cele obrony Państwa.

Sekcja III obejmuje: podatek szkolny i podatek repartycyjny oraz sprawy o nadanie obywatelstwa polskiego.

Sekcja IV obejmuje: pożyczki miejskie, podatek od przyrostu wartości własności nieruchomości oraz dodek do podatku przemysłowego.

Do działu a należą: 10%-wy podatek od biletów jazdy tramwajami miejskimi i kolejkami dojazdowymi, 15%-wy podatek od gazu i elektryczności do oświetlenia, 12%-wy podatek od gazu i elektryczności do napędu, opłaty od weksli protestowanych i aktów notarialnych, opłaty od uboju zwierząt, sprawy budżetowe, podatek od węgla, soli, nafty i cukru.

Do działu b należą: podatek od ładunków kolejowych, podatek hotelowy oraz osobiste zlecenia przewodniczącego Wydziału.

Do działu c należą: sprawy koncesyjne na prowadzenie przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych.

Do działu d należą: podatek od obrotu produktami przemysłowymi.

Sprawy natury zasadniczej, jak opracowywanie referatów, memorjałów, statutów i t. d. do 1 sierpnia 1921 r. należały do kompetencji referenta Oddziału, który porozumiewał się w tej materji z decernentem Wydziału; sprawy zaś personalne i administracyjne należały do kierownika biura.

Z chwilą ustąpienia referenta Oddziału p. Waszkiewicza, kierownictwo

wszystkich spraw zasadniczych przejął po nim decernent Wydziału.

II. Działalność Oddziału Podatkowego.

Źródło dochodowe i wymiar podatku.

Ogólna sytuacja finansowa i ekonomiczna Państwa nie pozostała bez wpływu na sytuację finansową Zarządu Miejskiego.

Dawne podatki wskutek zastoju powojennego i stałej dewaluacji pieniądza nie dawały dostatecznych środków na pokrycie bieżących potrzeb gospodarki miejskiej. Powodując się temi przyczynami Oddział Podatkowy zajął się wyszukiwaniem nowych źródeł dochodu oraz powiększeniem wydajności pobieranych dotychczas podatków i opłat. Zarząd Miejski od chwili ukonstytuowania się stał na stanowisku samowystarczalności gospodarczej i dążył stale do zrównoważenia wzrastającego z każdym rokiem budżetu za pomocą odpowiednich wpływów podatkowych.

Sterania jednak Zarządu Miejskiego napotykały na nieprzewidywany opór władz nadzorczych, które z najróżnorodniejszych przyczyn odmawiały zatwierdzenia projektowanych statutów podatkowych, mających na celu zrównoważenie budżetu miejskiego, bądź też zwlekały z zatwierdzeniem statutów, wskutek czego projekty przestawały być aktualne.

W początkach 1920 roku Zarząd Miejski zwrócił się do Ministerstwa Skarbu z szeregiem wyczerpujących memorjałów, w których stwierdził, że do pokrywania budżetu i sanacji finansowej prowadzi jedyna droga — rozszerzenie źródeł podatkowych oraz podwyższenie stawek od podatków istniejących.

[Niedostateczne bowiem wpływy podatkowe oddziałują hamująco na rozwój gospodarki miejskiej, zmuszając miasto do pokrywania niedoborów w drodze pożyczek ze Skarbu Państwa. W tych warunkach gospodarka miejska skazana jest na nędzną wegetację, obciążając przytem budżet państwa.

Gdy Ministrem Skarbu został p. Michalski, nastąpiła pewna zmiana w stosunku władz centralnych do Samorządów Miejskich.

Rząd, dążąc do zrównoważenia budżetu państwowego, zaprzestął udzielania subsydjów i pożyczek dla miast, a jednocześnie zaczął przychylniej się odnosić do przedkładaanych mu projektów podatkowych Zarządów Miejskich.

Nowa ustawa z dnia 17 grudnia 1921 r. o zasileniu finansów miejskich, jakkolwiek nie uregulowała definitywnie komunalnej polityki podatkowej, przyczyniła się w znacznej mierze do rozszerzenia kompetencji Samorządów w dziedzinie wyszukiwania nowych źródeł podatkowych.

W roku 1919 z ważniejszych zabiegów w tym kierunku wyimienić należy sprawę podatku od dochodu. Na zasadzie opinii Komisji Szacunkowych, które w dniu 17 marca 1919 r. rozpoczęły przedwstępną ocenę dochodów, rozsyłając formularze zeznań podatkowych do 18700 osób do wymiaru podatku za rok 1918 i 1919 od osób, których przypuszczalny dochód roczny przewyższał m. 5.000.—

Gdy liczba złożonych zeznań okazała się dostateczna dla uruchomienia Komisji Podatkowych, zwołano je w liczbie 30-tu, które podobnie jak i 30 Komisji Szacunkowych, utworzono jeszcze w poprzednim roku administracyjnym.

Komisje Szacunkowe ukończyły swoje prace w końcu maja 1919 roku, zbierając się z nielicznymi wyjątkami dwa razy tygodniowo do czasu ostatecznego ukończenia prac nad wymiarem podatku w czerwcu 1921 roku.

Pozatem w roku 1919 Oddział Podatkowy w preliminarzu budżetowym przewidywał wpływy z następujących podatków i opłat: 1) podatek od psów, 2) podatek gruntowy, 3) podatek od zabaw i widowisk, 4) podatek od piwa, 5) podatek od biletów jazdy tramwajami miejskimi i kolejkami dojazdowymi, 6) podatek od gazu i elektryczności

do oświetlania, 7) podatek miejski od nieruchomości (szacunkowy), 8) 50% dodatek miejski do podatku patentowego, 9) podatek od obrotu nieruchomościami, 10) kary za nieprzestrzeganie przepisów podatkowych, 11) podatek zamiast u. ziałów w pożyczce miejskiej, 12) 15%-wy podatek repartycyjny, 13) 50%-wy dodatek do podatku repartycyjnego, 14) 50%-wy dodatek do państwowego podatku od kapitału przedsiębiorstw, obowiązanych do publicznego składania rachunków, 15) 50%-wy dodatek do państwowego podatku procentowego od zysków tychże przedsiębiorstw, 16) opłaty miejskie od weksli protestowanych i aktów notarialnych, 17) opłaty za poświadczenia ksiąg handlowych, 18) opłaty za zezwolenie na handel uliczny.

W roku 1920 z ważniejszych zabiegów, dotyczących wyszukiwania nowych źródeł dochodowych, wymienić należy; 1) starania o przywrócenie opłaty od ładunków kolejowych, pobieranej w Łodzi przed wojną, 2) starania o zatwierdzenie podatku od przyrostu wartości własności nieruchomości.

Statut o opłatach od ładunków kolejowych, przyjęty przez Radę Miejską w dniu 23 lutego 1920 r., uzyskał zatwierdzenie Ministerstwa Skarbu, Kolei Żelaznych i Spraw Wewnętrznych w lipcu tegoż roku, ale wskutek przeszkód ze strony władz kolejowych, pomimo aprobaty Rządu, przez szereg miesięcy nie mógł być realizowany.

Dopiero na skutek starań i wysiłków Zarządu Miejskiego oraz przeprowadzenia przez odnośne instancje ministerjalne nowego statutu, uchwalonego w dniu 8 marca 1921 roku przez Radę Miejską, sprawa przybrała obrót pomyślniejszy.

Jednakże rok budżetowy 1920 został stracony, a pobór opłat z tego tytułu zapoczątkowano z dniem 1 maja 1921 r.

Niemniej długotrwale i uciążliwe były starania Zarządu Miejskiego o wprowadzenie podatku od przyrostu wartości własności nieruchomości.

Pierwszy projekt statutu, uchwalony przez Radę Miejską w dniu 20 kwietnia 1920 r. stałego opodatkowania wszystkich nieruchomości w drodze szacowania ich co pięć lat, spotkał się ze sprzeciwem władz nadzorczych, które zażądały przystosowania podatku tego do statutu wzrowego, opracowanego przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych.

Nowy statut przyjęty został przez Radę Miejską w dniu 20 stycznia 1921 r. i zatwierdzony dnia 31 marca 1921 r. Podatek obowiązuje od 1 maja 1921 r.

Niezależnie od tego w roku 1920 Oddział Podatkowy przewidywał w preliminarzu budżetowym wpływy z następujących podatków i opłat:

- 1) miejskiego podatku od dochodu,
- 2) miejskiego podatku od nieruchomości (szacunkowego),
- 3) miejskiego podatku gruntuowego,
- 4) podatku od obrotu,
- 5) 50%-wego dodatku do podatku patentowego,
- 6) 50%-wego dodatku do państwowego podatku od kapitału,
- 7) 50%-wego dodatku do państwowego podatku procentowego od przedsiębiorstw, obowiązanych do publicznego składania rachunków,
- 8) 15%-go udziału w państwowym podatku repartycyjnym,
- 9) 50%-go dodatku do państwowego podatku repartycyjnego,
- 10) dodatku do podatku od zysków wojennych,
- 11) dodatku do podatku od wyszynku alkoholu,
- 12) 20%-ego podatku zamiast udziału w realizacji pożyczek miejskich,
- 13) podatku od psów,
- 14) podatku od szylków i reklam,
- 15) podatku od piwa,
- 16) podatku od zabaw i widowisk,
- 17) podatku od biletów jazdy tramwajami miejskimi i kolejami dojazdowymi,
- 18) podatku od gazu i elektryczności do oświetlania,
- 19) kar za nieprzestrzeganie przepisów podatkowych,
- 20) podatku monopolowego od węgla, soli, nafty i cukru,
- 21) opłat miejskich od weksli protestowanych i aktów notarialnych,
- 22) opłat za handel uliczny,
- 23) opłat za zezwolenia na prowadzenie przedsiębiorstw handlowych i drobnych przemysłowych,
- 24) opłat od ładun-

ków kolejowych, 25) opłat za prawo jazdy po mieście, 26) opłat kancelaryjnych, 27) jednorazowego podatku na cele obrony Państwa.

W roku 1921 w związku z ciągłym spadkiem waluty i stałym wzrostem drożyzny nasuwała się konieczność ciągłego podwyższania stawek podatkowych, co było połączone ze znacznymi trudnościami i pociągało za sobą całkowite przerabianie istniejących statutów, pochodzących jeszcze z czasów okupacji niemieckiej.

Do rzędu statutów, które zostały przekształcone w ten sposób, należały: statut o podatku od zabaw i widowisk, uchwalony w nowej formie na posiedzeniu Rady Miejskiej w dniu 10 listopada 1920 r., przy czym nowy podatek wszedł w życie z dniem 6 kwietnia 1921 r. Na mocy uchwały Rady Miejskiej z dnia 1 grudnia 1920 r. uzupełnieniem tego podatku był specjalny podatek od obchodów sylwestrowych i noworocznych.

Pozatem Oddział Podatkowy uzyskał od Magistratu przeprowadzenie całego szeregu uchwał, zezwalających na podwyższenie innych podatków i opłat, jak statutu o opłatach kancelaryjnych, statutu o podatku gruntowym, który nie uzyskał jednak zatwierdzenia władz nadzorczych, statutu o podatku od biletów jazdy tramwajami miejskimi i kolejkami dojazdowymi (wprowadzenie 10 proc. opłaty od ceny biletu zamiast dotychczasowej w wysokości 1—2 fenigów) oraz zmiany w statutach o podatku od dochodu, o opłacie kancelaryjnej, podwyższeniu podatku od psów i opłaty za prawo jazdy po mieście.

Prócz tego na wyróżnienie zasługują: podatek od obrotu produktami przemysłowymi, przyjęty w dniu 13 października 1921 r. przez Radę Miejską i zatwierdzony — z małymi zmianami w stutucie — w dniu 12 listopada 1921 r. przez władze nadzorcze (№ S. M. 3296), który ponownie przyjęty został przez Radę Miejską w dniu 15 listopada 1921 r.

Wprowadzony podatek od obrotu produktami przemysłowymi miał na celu wypełnienie wszelkich luk finansowych kasy miejskiej, wpływy zaś z tego tytułu miały przewyższać wszystkie pozostałe źródła dochodu.

Jednakże ustawa sejmowa z dnia 16 grudnia 1921 r. obniżyła pierwotnie zatwierdzoną stawkę podatkową z 0,4% na 0,2% z mocą obowiązującą w myśl art. 6 ustawy od dnia 14 stycznia 1922 r. Wobec powyższego prelimitowana pierwotnie w budżecie kwota mk. 10,000,000,000 zredukowana została w wpływach do połowy. Podatek od obrotu produktami przemysłowymi wszedł w życie z dniem 1 stycznia 1922 r. i obowiązuje do końca 1923 r.

Niemniej długotrwałe były zabiegi o wprowadzenie podatku szkolnego, którego statut przyjęty został przez Radę Miejską w dniu 31 maja 1921 r., a przez władze nadzorcze zatwierdzony w dniu 9 lipca tegoż roku za № S. M. 1027.

Podatek ten, mający na celu uzyskanie środków na pokrycie wydatków na szkolnictwo, w art. 18 statutu przewiduje prawo podwyższenia stawek podatkowych w stosunku do wzrostu cen na artykuły pierwszej potrzeby oraz robocizny ponad 50% w porównaniu z cenami z 1 stycznia lub 1 lipca 1921 r.

Rada Miejska w dniu 31 sierpnia 1921 r., opierając się na wzmiankowanym artykule i stosownie do zmienionych cen artykułów pierwszej potrzeby i robocizny, uchwaliła odnośne podwyższenie pierwotnie ustalonych stawek. Mimo to władze nadzorcze pismem z dnia 20 stycznia 1922 r., skierowanym do Województwa Łódzkiego, uchwały Rady Miejskiej w sprawie powyższej nie zatwierdziły.

Wobec nieoczekiwanej decyzji władz nadzorczych, nie uwzględniającej podwyższonych stawek, działalność Magistratu na polu szkolnictwa została poważnie zagrożona, a nadto zgłosiła miastu ewentualność zwrócenia kontrybucjom pobranych z

tego tytułu mk. 80 milionów, skutkiem czego miasto zmuszone byłoby dla zrównoważenia budżetu zaciągnąć pożyczkę.

Magistrat m. Łodzi odwołał się od decyzji władz nadzorczych do Sądu Najwyższego, żądając zarazem od władz nadzorczych odroczenia obowiązku zwrotu wpłaconego podatku do czasu rozstrzygnięcia sprawy.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych jednak pismem z dnia 28 marca 1922 r. do żądania Magistratu się nie przychyliło. Decyzję Ministerstwa Magistrat zaskarżył do Sądu Najw., który wyrokiem z dn. 21/VI 22 r. zniósł decyzję powyższą. („Dz. Zarz.” № 35).

Pozatem Oddział Podatkowy w r. 1921 przewidywał wpływy z następujących podatków i opłat: 1) udział w państwowym podatku od dochodu, 2) miejski podatek od nieruchomości (szacunkowy), 3) podatek od obrotu nieruchomościami, 4) podatek od przyrostu wartości majątku nieruchomego, 5) dodatek do państwowego zasadniczego podatku przemysłowego od patentów, 6) nadwyżka ponad sumy preliminowane w ubiegłych latach z udziału w państwowym podatku, 7) podatek mieszkaniowy, 8) 25%owy podatek zamiast udziału w realizacji pożyczek miejskich, 9) podatek od piwa, 10) 15%owy podatek od gazu i elektryczności do oświetlania, 11) 12%owy podatek od gazu i elektryczności do napędu, 12) podatek monopolowy od węgla, soli, nafty i cukru, 13) zwrot wydatków personalnych i ogólnych z powodu wymiaru podatku na cele obrony Państwa, 14) opłaty miejskie od weksli protestowanych i aktów notarialnych.

Nadmienić również należy, że pobór 12%go podatku od elektryczności i gazu do napędu, który został uchwalony przez Radę Miejską w dniu 8 marca 1921 r., uzyskał zatwierdzenie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w dniu 29 września 21 r. L. S. M. 1400/II/9. Pobieranie tego podatku rozpoczęte dnia 1 września

1921 r. ma trwać tylko do połowy roku 1922.

W sprawie tej Oddział Podatkowy zwrócił się do Magistratu z wnioskiem o zajęcie odpowiedniego stanowiska celem utrzymania tak znacznego źródła dochodu, które w bardzo małym stopniu obciąża przemysł i na byt elektrowni i rozwój elektryfikacji żadnego wpływu nie wywiera.

Skasowanie powyższego podatku uszczupliłoby i tak nadwątlone fundusze miejskie, wobec czego utrzymanie jego jest konieczne.

Podobnie przedstawia się sprawa 10%owego podatku od biletów jazdy na kolejkach dojazdowych, których zarząd od lutego 1922 roku wstrzymał dalsze wnoszenie podatku do kasy miejskiej.

Został również skasowany podatek mieszkaniowy, przekazany miastu po byłych okupantach niemieckich, wprowadzony natomiast będzie specjalny podatek od lokali, którego statut znajduje się w opracowaniu.

Pozatem Oddział Podatkowy w okresie sprawozdawczym opracował regulamin wymiaru i poboru podatku przemysłowego, repartacyjnego za rok 1919, uchwalonego przez Radę Miejską w dniu 22 czerwca 1920 r., oraz statut o jednorazowym podatku na cele obrony Państwa, przyjęty na posiedzeniu Rady Miejskiej w dniu 25 sierpnia 1920 r., lecz zatwierdzony dopiero 15 marca 1921 r.

Wskutek tak znacznej zwłoki władz nadzorczych, podatek stracił na aktualności, a wszelkie czynności przygotowawcze i wymiarowe zostały sparaliżowane.

Przyjęte na posiedzeniu Rady Miejskiej w dniu 15 marca 1921 r. przepisy w sprawie przymusowej realizacji mk. 20,000,000.— pożyczki miejskiej nie uzyskały zatwierdzenia władz nadzorczych w roku 1920, które odezwą z dnia 29 listopada 1921 r. S. M. 3521 chwilowe wstrzymanie zatwierdzenia przepisów motywowały tem, że realizacja pożyczki powyższej przed ściąganiem jednorazowej daniny państwowej byłaby niekorzystna dla Skarbu Państwa.

Ogólny stan sprawy podatków komunalnych w Łodzi oraz potrzebę ich zreformowania, Oddział Podatkowy zobrazował w sprawozdaniu z dnia 4 listopada 1920 r. i w oddzielnym memorjale, który został wręczony Ministrowi Spraw Wewnętrznych podczas pobytu tegoż w Łodzi.

Urząd Przemysłowy.

W listopadzie i grudniu 1919 r. Magistrat przejął od Inżyniera Przemysłowego funkcje Urzędu Przemysłowego I-szej Instancji na m. Łódź, przekazując związane z tem czynności Oddziałowi Podatkowemu. W związku z powyższem Oddział Podatkowy opracował instrukcję tymczasową w sprawie wydawania zezwoleń na zakładanie i prowadzenie przedsiębiorstw handlowych i drobnych przemysłowych, która w dniu 17 lutego 1920 r. została zatwierdzona przez Radę Miejską.

Załatwianie spraw Urzędu Przemysłowego ściągnęło na Oddział Podatkowy dużą i odpowiedzialną, a ze względu na brak wyraźnych przepisów, nader utrudnioną pracę. Minimalne opłaty w wysokości od mk. 5.— do mk. 25.—, które pobierano za udzielanie uprawnień na prowadzenie przedsiębiorstw, nie mogły pokryć kosztów prowadzenia Urzędu wobec stałej dewaluacji pieniądza.

Oddział Podatkowy, będąc jednak skrepowany instrukcją, której zatwierdzenie ulegało zwłoce, nie był upoważniony do podwyższenia opłat na własną rękę. W tym celu w grudniu 1920 r. Oddział Podatkowy opracował nowy projekt instrukcji, uwzględniając nabyte już doświadczenie w zakresie załatwiania czynności Urzędu Przemysłowego, i przesłał ją do Departamentu Przemysłowego Województwa Łódzkiego.

Następnie Oddział Podatkowy wrócił się do Rady Miejskiej o podwyższenie pierwotnych opłat, na co władze nadzorcze pismem z dnia 20 listopada 1921 r. S. M. 8410 wyraziły swą zgodę.

Na mocy decyzji Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 10-go kwietnia 1921 r. № A. O. 2099 agendy Urzędu Przemysłowego z dniem 7 stycznia 1922 r. wraz z aktami, dziennikami i rejestrami przekazane zostały Komisarjatowi Rządu na m. Łódź.

Kronika miejska.

— **Młodzież francuska w Łodzi.**
W dnia 22-go ub. m. o godz. 7-cj rano na dworzec Fabryczno-Łódzki przybyła wycieczka, złożona z około 120 osób, młodzieży francuskiej szkół średnich i profesorów z różnych miast. Na dworcu przywitali wycieczkę przedstawiciele władz państwowych i komunalnych, a Wyższa Szkoła Realna Kapitału Łódzkiego udzieliła jej gościny w swych murach.

Miasto o godz. 12-cj w południe wydało śniadanie na cześć gości w sali Manteuffla. Charakterystycznym jest, że śniadanie to odbyło się bez napojów wysokowych.

Pierwszy przemawiał prezydent Rzewski, witając w imieniu miasta obywateli, sprzymierzonej z Polską Francji. Prezydent podkreślił w swem przemówieniu tę nie, która łączy dzieje nasze z dziejami Francji. Zaznaczył dalej, że po okresie panowania barbarzyńskości moskiewskiej w Polsce, należy otworzyć drzwi naosiecz kultury francuskiej, która niesie ludowi polskiemu postęp, reformy społeczne, utrwalenie demokracji i wpływy owiane wielkiem technieniem rewolucji francuskiej.

W imieniu Wydziału Oświaty i Kultury przemawiał w języku francuskim ławnik Gacki, wskazując na martyrologję polskiego dziecka w szkole zaboborów. Dzieci polskie w obronie wolności przelały tyle krwi, że będą nadal szanowały te swobody obywatelskie, które stanowią również podstawy państwowości francuskiej.

W imieniu władz municypalnych wzniosł ławnik Gacki toast na cześć młodzieży francuskiej. Orkiestra policyjna odegrała „Marsyljanek”, której zebrani wystęchali stojąc.

W imieniu władz szkolnych przemawiał wizytator szkół miejscowych p. Tadeusz Czapczyński, awypaklając w swem przemówieniu łączność dziejów Polski i Francji. Przemówienie p. Czapczyńskiego rozdano gościom francuskim, a motywy w niem przytoczone, wywołały wśród nich żywe zainteresowanie.

W imieniu T-wa Polsko-Francuskiego przemawiał dyr. Czeraszkiwicz, podkreślając różnicę wpływów niemieckich i francuskich. Kultura francuska bierze początek z ducha, niemiecka — z pięści i przemocy.

W imieniu T-wa Nauczycieli Szkół Średnich przemawiał dyr. Dawidson. Z kolei przemawiał założyciel T-wa Polsko-Francuskiego p. Konie, który zakończył swe przemówienie okrzykiem: „Żyćcie, uczcie się i bądźcie chlębą swojej ojczyzny“.

W odpowiedzi na powyższe przemówienia przewodniczący wycieczki, dyrektor jednej ze szkół francuskich, wygłosił dłuższe przemówienie, w którym podkreślił zasługi Polski w dziejach Europy. Polska bronita świat cywilizowany przed nawałą turecką pod Wiedniem oraz w roku 1920, odpierając bolszewików z pod murów Warszawy. Następnie zaznaczył szanowny gość wpływ i rozwój kultury francuskiej oraz spostrzeżenia i wrażenia, wyniesione przez młodzież francuską z wycieczki.

Po odegraniu hymnu „Jeszcze Polska nie zginęła“ o godz. 1-ej, wycieczka udała się w specjalnie wyznaczonych tramwajach na zwiedzanie miasta i fabryk.

Na śniadaniu, obecni byli dyrektorowie szkół średnich, młodzież, przedstawiciele władz wojсковych, państwowych i Prezydium miasta, z górą 210 osób.

— **Z Magistratu.** Na skutek depe-szy Polskiego T-wa Gazowniczego, prez. Rzewski, dr. Stąpnieki i ławnik Badzian udali się w dniu 23 ub. m. do Warszawy w sprawach gazowni miejskiej.

Z życia miast polskich.

Kursy dla działaczy samorządowych na Pomorzu.

Z dn. 1 października b. r. Polski instytut narodowy przystępuje do otwarcia „trzymiesięcznych kursów dla działaczy samorządowych“, w szczególności zaś dla kierowników biur sejmikowych i magistrackich oraz gminnych. Kurs ten prowadzić będą wybitne siły naukowo-społeczne. Nauka będzie się odbywała codziennie od godz. 9 — 12 w poł. i od 4 — 6 p. p. Na kurs może być przyjęty każdy bez różnicy płci, kto przedstawi metrykę urodzenia i chrztu i złoży dowód wystarczający przygotowania do pojęcia tych nauk (dowód szkolny, albo zaświadczenie ze strony urzędu samorządowego), lub podda się odpowiedniemu egzaminowi. Opłata za kurs wraz z egzaminem wynosi po mk. 15 tysięcy od osoby, płatne z góry. Uczestnicy kursu będą korzystać z prywatnych mieszkań wraz z utrzymaniem, ewentualnie znajdą pomieszczenie w pensjonatach.

Koszta utrzymania i pobytu w Wąbrzeźnie należy omówić osobno z dyrekcją Instytutu. Adres: Polski instytut narodowy Wąbrzeźno—Pomorze.

Sytuacja finansowa Warszawy.

Prezydent m. Warszawy p. Nowodworski w związku z pogłoskami o jego rzekomem ustąpieniu z powodu pustek w kasie miejskiej, oświadczył współpracownikowi „Przeglądu Wieczornego“, że ustąpić nie zamierza, zaś sytuacja finansowa miasta, aczkolwiek trudna, nie jest rozpaczliwa. Jest rzeczą jasną, że jeżeli niedobór państwowy wzrósł o 50 proc., to i wydatki magistratu podniosły się w tymże mniej więcej stosunku, zaś dochody tej wyżki nie wyrównają. Pogłoski o braku pieniędzy na pensję październikową dla urzędników są błędne.

Przegląd teatralny.

Teatr miejski.

W dnia 2/X r. b., t. j. w poniedziałek, teatr miejski daje dla zrzeszeń „Roztwór prof. Pytla“, komedję B. Winawera.

We wtorek, d. 3 b. m. „Nina“, nastrojowy dramat L. Kampa.

W czwartek premjera, arcydzieło J. Korzeniowskiego, komedja świetnie ilastrująca czasy króla Stasia, pod tyt. „Wąsy i Peruka“.

„Wąsy i peruka“, wystawione na inauguracyjną w Poznaniu w bieżącym sezonie, cieszyły się tam niezwykłym powodzeniem.

Sprostowanie.

W № 40 „Dziennika Zarządu m. Łodzi“ z dn. 26/IX r. b. w artykale p. t. „Reorganizacja Urzędów Stanu Cywilnego“ na str. 11 wiersz 12 od dołu mylnie umieszczony został podpis prez. Rzewskiego, który winien figurować w w. 43 od góry pod memoriałem.

W tymże numerze na str. 11 pod listem „Do Pana Wojewody w Łodzi“ w wierszu 31 od góry winien figurować podpis „Za Ministra“ umieszczony omyłkowo w wierszu 50-ym.

Czas odnowić prenumeratę.

Do Rejestru Spółdzielni wpisano następujące Spółdzielnie: № 68. — Bank Spółdzielczy przy II stowarzyszenia właścicieli nieruchomości m. Łodzi z ograniczoną odpowiedzialnością. Siedziba Spółdzielni: Łódź, Piotrkowska. 46. Odpowiedzialność członków za zobowiązania spółdzielni jest potrójna w stosunku do zgłoszonego udziału. Celem spółdzielni jest podnoszenie sprawności gospodarczej swego środowiska przez przyjmowanie wkładów i udzielanie wszelkiego rodzaju kredytów oraz załatwianie czynności przekazowych, inkasowych i t. p. oraz pośredniczenie przy zakupie materiałów technicznych, budowlanych i nieruchomości. Udział członka wynosi 5.000 marek płatnych przy przystąpieniu do spółdzielni. Zarząd: Jan Bednarski, Mojżesz Helman, Władysław Lewicki, a) czas trwania spółdzielni nieograniczony, b) wszelkie ogłoszenia winny być umieszczone w czasopiśmie: „Dziennik Zarządu m. Łodzi“. c) Zarząd składa się z 3-ech członków. Oświadczenia woli w imieniu spółdzielni składają dwaj członkowie Zarządu. d) Rok obrachunkowy-zgodny z kalendarzowym, e) specjalny ograniczeń zarządu statutu nie przewiduje, f) likwidacje zgodnie z Ustawą o spółdzielniach.

**Wydział Rejestru Handlowego
Sądu Okręgowego w Łodzi.**

Treść numeru 41-ego:

Wywłaszczenie ziemi dla miast.

Dział Sprawozdawczy.

- Protokół 30-go posiedzenia Rady Miejskiej z dn. 12 września 1922 r. — Proto-
 kuł 31-go posiedzenia Rady Miejskiej z dn. 16 września 1922 r. — Proto-
 kuł 32-go posiedzenia Rady Miejskiej z dn. 20 września 1922 r. — Proto-
 kuł 33-go posiedzenia Rady Miejskiej z dn. 23 września 1922 r. — Proto-
 kuł 34-go posiedzenia Rady Miejskiej z dn. 26 września 1922 r. —
 Sprawozdanie z działalności Oddziału Podatkowego Magistratu m. Łodzi w
 trzyleciu 1919/1921. —

Kronika miejska. —

Z życia miast polskich. —

Przegląd teatralny.

OGŁOSZENIE.

Urząd Mieszkaniowy przy Magistracie m. Łodzi niniejszym zawiadamia osoby interesowane, że zgodnie z zatwierdzoną dnia 1 września r. b. przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych uchwałą Rady Miejskiej z dnia 20 czerwca 1922 r. o pobiera na zasadzie art. 18 Ustawy z dn. 4/4 22 o obowiązku zarządów gmin miejskich do starczania pomieszczeń (Dz. U. № 33 poz. 264) następn. opłaty.

- a) za każdą kartę polecającą mk. 500.—
 b) „ przydział każdej izby (kuchnia = 1 izbie) „ 3,000.—

(—) Dr. Weisberg,

Miejski inspektor mieszkaniowy.

Licytacje przymusowe.

Dnia 4 października 1922 r. od godz. 9-ej rano odbędą się licytacje przy al.: Marysińska 9, lastro, Al. 1 Maja 25, kapa, Aleksandryjska 17, szafa, Aleksandryjska 17, szafa, Aleksandryjska 17, szafa, Szkolna 33, biurko, Al. 1 Maja 15, pianino, Cegielniana 26, biurko, Zachodnia 66, stół, Zachodnia 33, lastro, Cegielniana 4, stół, Cegielniana 2, krzesło, Cegielniana 19, stół, Piotrkowska 24, stół, Kilińskiego 2, kasa, Zachodnia 30, krzesła, Ogrodowa 27, krzesło.

Dnia 5 października 1922 r. od godz. 9-ej rano odbędą się licytacje przy al.: Piotrkowska 112, zegar, N. Zarzevska 7, kapa, Targowa 67, obrus, Rzgowska 57, zegar, Rzgowska 147, zegar, Rokicińska 95, kapa, Rokicińska 119, kapy, Al. Kościuszki 29, kredens, Al. Kościuszki 29, kapa, Al. Kościuszki 39, kapa, Lipowa 63, obraz, Brzezińska 23, waga, Przejazd 45, marynarka, Aleksandryjska 24, chaszki, Aleksandryjska 30, zegar, Andrzejka 7, stół, Andrzejka 11, otomano, Al. Kościuszki 37, lastro, Al. Kościuszki 69, lastro, Piotrkowska 69, obrus.

Miejski Urząd Sekwestracyjny.

Wydawnictwo Zarządu Miasta Łodzi.

Oddręczono w tłoczni B-ci Helemana w Łodzi ul. Zawadzka № 7.